

भिमा खोन्यात सन २०१९ मध्ये उद्घवलेल्या पूरपरिस्थितीची कारणे शोधणे व भविष्यकालिन उपाययोजनात्मक अहवाल तयार करण्यासाठी स्थापित अभ्यास समितीच्या शिफारशीच्या स्वीकृतीबाबत

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्र :- पूरनि- २०२१/ प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म).

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक १५ ऑक्टोबर २०२४

वाचा:- १) शासन निर्णय क्र. पूरनि-२०१२/प्र.क्र. २९१/२०१९ / सि.व्य. (म.). दि. १३.१०.२०२०

२) शासन निर्णय क्र. पूरनि-२०२०/प्र.क्र. १४५/२०२०/ सि.व्य. (म.). दि. २७.०९.२०२१

प्रस्तावना :-

सन २०१९ च्या पावसाळ्यात जुलै व ऑगस्ट महिन्यामध्ये कृष्णा खोन्यात अतिपर्जन्यमानामुळे अभूतपूर्व पूर परिस्थिती उद्घवली होती. विशेषत: सांगली व कोल्हापूर जिल्हे मोठ्या प्रमाणात बाधित झाले. मोठ्या प्रमाणामध्ये जीवित व वित्त हानी झाली. त्यानुषंगाने कृष्णा खो-यात सन २०१९ मध्ये उद्घवलेल्या पुरपरिस्थितीची कारणे शोधणे व भविष्यकालिन उपाययोजनात्मक अहवाल तयार करण्यासाठी संदर्भाधीन क्रमांक २ च्या शासन निर्णयान्वये समिती स्थापन करण्यात आली होती.

उपरोक्त समितीने आतापर्यंत बैठकीद्वारे पर्जन्यमान व अतिवृष्टीचा इशारा, एकात्मिक जलाशय परिचालन, आपत्कालीन कृती आराखडा व यंत्रणा, पूर नियंत्रण व अनुमान यासाठी नवीन तंत्रज्ञान व आज्ञावलीचा वापर इत्यादी आयामांचा अभ्यास करून तसेच सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यातील पूर बाधित भागाचा दौरा करून कृष्णा उपखोन्याचा अभ्यास अहवाल शासनास सादर केला आहे. या अहवालात समितीने एकूण १९ शिफारशी केल्या आहेत. सदर समितीने केलेल्या शिफारशीच्या स्वीकृतीबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

भिमा खोरे पूर अभ्यास समितीने भिमा खोन्यातील पूरपरिस्थितीच्या अनुषंगाने शिफारशी शासनास सादर केल्या आहेत. अभ्यास अहवालातील सदर शिफारशी स्वीकृत, अस्वीकृत व अंशतः स्वीकृत करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. शासनाने घेतलेल्या निर्णयाबाबत तपशील जोडपत्र "अ"मध्ये दर्शविण्यात आला आहे.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळाव उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. त्यांचा संगणक संकेतांक २०२४९०९५९६०४९६९७२७ असा असून डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(न. गौ. बसेर)
उप सचिव (सिं.व्य.), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय,
- ३) मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
- ४) मा. सभापती / उपसभापती, विधानपरिषद विधानभवन, मुंबई,
- ५) मा. विरोधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई
- ६) मा. विरोधी पक्षनेते, विधानपरिषद, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई
- ७) मा. उपमुख्यमंत्री, जलसंपदा यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ८) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
- ९) अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, शासनाचे सर्व विभाग
- १०) अपर मुख्य सचिव (जलसंपदा) /सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे
- १२) कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ,ठाणे .
- १३) कार्यकारी संचालक, तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगांव.
- १४) कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर.
- १५) कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर.
- १२) सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग
- १३) कार्यासन सिं. व्य. (महसूल), संग्रहार्थ

शासन निर्णय क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/ सिं.व्य.(म), दिनांक १५/१०/२०२४ सोबतचे जोडपत्र “अ”

भिमा खोच्यात सन २०१९ मध्ये उद्घवलेल्या पूरपरिस्थितीची कारणे शोधणे व भविष्यकालिन उपाययोजनात्मक अहवाल तयार करण्यासाठी स्थापित अभ्यास समितीच्या शिफारशीच्या स्वीकृती / अस्विकृतीबाबत

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
१	७.४.१.१ - संपूर्ण खोच्यासाठी एकात्मिक पूर व्यवस्थापनासाठी धोरण ठरविणे.	अंशतः स्विकृत	पूर परिस्थिती आटोक्यात आणण्याकरिता पूरप्रवण क्षेत्रातील धरणांचे एकात्मिकपणे व्यवस्थापन करणे क्रमप्राप्त आहे. याकरिता आवश्यक कार्यपद्धती मार्गदर्शक सूचना, Implementation आराखडा इ. बाबी निश्चित करण्याकरिता महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांना शासन पत्र दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये सुचना देण्यात आल्या आहेत. पूर व्यवस्थापनाकरिता “Integrated Flood Management Authority at River Basin Level” स्थापित करावी, अशी सूचना आहे. तरी त्याबाबत महामंडळाकडून स्वयंपूर्ण प्रस्ताव आल्यास स्वतंत्रपणे कार्यवाही करण्यात येईल.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे
२	७.४.१.२ - हवामान बदलाच्या अनुषंगाने सज्ज होणे.	स्विकृत	IMD सोबत समन्वय साधून Doppler radars स्थापित करणे, प्रत्येक खोच्याकरीता वैधानिक प्राधिकरणाची स्थापना, पुराची अंमलबजावणी करण्याकरीता निधीची तरतूद, नद्यांचे पुनर्संचयित करणे, शहरातील नैसर्गिक मलनिस्सारणास प्राधान्य देणे, वातावरणीय बदलांचा विषय शालेय व महाविद्यालयीन अभ्यासक्रमात समावेश करणे इ. शिफारशी केल्या आहेत. सदर शिफारशीनुसार भारतीय हवामानशास्त्र विभाग (IMD) व भारतीय उष्णकटिबंधीय मौसम विज्ञान संस्था, पुणे (IITM) यांना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सिं.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे. तसेच आपत्ती व्यवस्थापन आराखडयानुसार व्यवस्थापन करण्याकरिता महसूल व वन विभागांतर्गत मदत व पुर्नवसन विभागास व ड्रेनेज सिस्टीमची रचना व देखभाल इ. करिता आवश्यक	महसूल व वन विभाग, नगर विकास विभाग, ग्रामविकास विभाग, शालेय शिक्षण विभाग, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे, उप महासंचालक, भारतीय हवामानशास्त्र विभाग (IMD), संचालक, भारतीय

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
			कार्यवाही करण्याबाबत नगर विकास विभागाला शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये अवगत करण्यात आले आहे. तसेच शालेय शिक्षण व उच्च व तंत्राशिक्षण विभागास त्यांच्याशी संबंधीत मुद्यांबाबत उचित कार्यवाही करण्याबाबत शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये अवगत करण्यात आले आहे.	उष्णकटीबंधीय मौसम विज्ञान संस्था, पुणे (IITM)
३	७.४.१.३ - सुधारित हवामान अंदाज वर्तविण्याकरीता भारतीय हवामान खाते (IMD) यांचेसह समन्वयित प्रयत्न करावेत.	स्विकृत	Observation network मजबूतीकरण करणे, जलसंपदा विभागामार्फत भारतीय हवामान खात्यास आर्थिक सहाय्य, मनुष्यबळ आणि जमीन उपलब्ध करून देणे, हवामान तज्ज्ञांची सेवा उपलब्ध करून घेणे, IMD च्या अंदाजाचे पुनर्विलोकन करून त्यांना अभिप्राय कळविणे इ. शिफारशी केल्या आहेत. या शिफारशीनुसार पावसाळ्यादरम्यान व पावसाळ्यानंतर IMD सोबत Communication Establish करण्याकरिता त्यांच्यासोबत सातत्याने समन्वय साधण्याकरिता पूर नियंत्रण कक्षास आवश्यक सूचना देण्याबाबत सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास विभाग यांना शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	उप महासंचालक, भारतीय हवामानशास्त्र विभाग (IMD), सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळ, (ठाणे, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, जळगाव, नागपूर)
४	७.४.१.४ - पूर प्रवण क्षेत्रातील जमीन वापरण्याबाबत नियमन करणे	अंशतः: स्विकृत	Flood plain zoning act, flood plain authority यांची स्थापना करणे, पूरप्रवण क्षेत्रातील अतिक्रमणे काढणे, पूरप्रवण क्षेत्रात विकास कामांना परवानगी देताना Water sensitive urban design संकल्पना राबविणे इ. शिफारशी केल्या आहेत. याबाबत जलसंपदा विभागाच्या दिनांक ०३/०५/२०१८ व दिनांक ३१/०५/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये प्रतिबंधित व निषिद्ध क्षेत्राची आखणी करणे व सदर क्षेत्रामध्ये बांधकाम प्रतिबंध करणे तसेच झालेले अतिक्रमण काढणे याबाबत आवश्यक सूचना यापूर्वीच निर्गमित केलेल्या आहेत. तसेच सदर दृष्टीने आवश्यक उपाययोजनांचा	नगर विकास विभाग, सर्व महानगर पालिका, नगर परिषद, स्थानिक स्वराज्य संस्था.

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
			नगर विकास विभागाच्या UDCPR मध्ये देखील समावेश आहे. तसेच नद्यांमधील साठलेला गाळ काढून नद्यांची वहनक्षमता पुनर्स्थापित करण्याकरिता जलसंपदा विभागाचा शासन निर्णय क्र.नदिगा २०२२/प्र.क्र.२९९/२०२२/सिंव्य (म), दिनांक २५/०७/२०२३ व महसूल विभागाचा शा.नि. क्र. एससीवाय-०४/२०२३/प्र.क्र.२९/म ११, दिनांक १८/०४/२०२३ अन्वये धोरण निश्चित करण्यात आले आहे. इतर बाबींबाबत महापालिका/ नगर परिषद/स्थानिक स्वराज्य संस्था यांना शिफारशीच्या अनुषंगाने उचित कार्यवाही करण्याबाबत शासन पत्र पूरने क्रमांक २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ कळविण्यात आले आहे.	
५	७.४.१.५ - Hydrodynamic stream flow simulation models सह एकात्मिक जलाशय परिचालन करणे	अंशतः स्विकृत	Basin simulation division (BSD), पुणे यांचे संस्थात्मक बळकटीकरण करणे, विविध पैलू असणारी Decision support system विकसित करणे इ. बाबींची शिफारस केली आहे. सदर शिफारशीच्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करण्याकरिता कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे व महासंचालक, मेरी, नाशिक यांना शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये अवगत करण्यात आले आहे.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे, महासंचालक, मेरी, नाशिक
६	७.४.१.६ - Flood Routing Operation चे मुल्यांकन करणे	अंशतः स्विकृत	तांत्रिक समितीच्या शिफारशी धरण चालकांना शासन निर्णयामार्फत कळविणे, दरवर्षी पावसाब्यानंतर flood routing च्या कामांचे मुल्यमापन करणे, सदर माहिती Public Domain मध्ये उपलब्ध करून द्यावी इ. शिफारशी केल्या आहेत. सदर शिफारशीच्या अनुषंगाने तांत्रिक मागदर्शक सुचना निर्गमित करण्याकरिता व आवश्यक बाबींचा समावेश करून यासंदर्भात नवीन तपासणीसूची तयार करण्याबाबत महासंचालक, मेरी, नाशिक यांना शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म)	महासंचालक, मेरी, नाशिक

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
			दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	
७	७.४.१.७ -- पाण्याच्या Backwater चा परिणाम विचारात घेऊन पुररेषांचे पुनर्विलोकन करणे.	अस्विकृत	नद्यांच्या संगमाजवळील पाण्याच्या Backwater चा परिणाम विचारात घेऊन आवश्यकतेनुसार पूररेषांचे पुनर्विलोकन करण्याची शिफारस आहे. याअनुषंगाने महासंचालक, मेरी, नाशिक यांनी लाल व निळ्या रेषेबाबत निर्गमित केलेल्या दिनांक १६/११/२०१५ च्या मागदर्शक सुचनांमध्ये नदीची निळी व लाल पूररेषा निश्चित करताना त्या ठिकाणचा येवा गृहीत धरताना संपूर्ण catchment Area विचारात घेण्यात येतो. ज्यामध्ये मुख्य नद्यांसोबत उपनद्यांच्या होणाऱ्या संगमामुळे होणारा परिणाम देखील विचारात घेण्यात येतो. त्यामुळे याबाबत पुनःश्व कार्यवाही करण्याची आवश्यकता नाही.	-
८	७.४.१.८ -- नद्यांवरील बांधकामांचे Hydraulic Audit करणे.	अंशात: स्विकृत	नद्यांवरील अस्तित्वातील पूल, बंधारे इ. चे Hydraulic audit करणे व आवश्यकतेनुसार सदर बांधकामाच्या पाण्याचा मार्ग (waterway) वाढविणे, बांधकामे तोडणे, नव्याने बांधणे इ. शिफारशी केल्या आहे. कार्यकारी संचालक, म.कृ.खो.वि.म. पुणे व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुणे यांना आवश्यक कार्यवाही करणेबाबत शासन पत्र क्रमांक पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे, मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुणे
९	७.४.१.९ -- Public Domain मध्ये पूरविषयक माहिती प्रसारित करणे.	स्विकृत	यापूर्वी पडलेल्या पावसाची माहिती, जलाशयातून सोडलेल्या पाण्याची माहिती, धरणांचा पाणीसाठा, जलाशय परिचालन, SOP, पूरप्रवण नकाशे व इतर पूराच्या दृष्टीने आवश्यक बाबी Public domain मध्ये प्रसारित करण्याची शिफारस आहे. याबाबत आवश्यक कार्यवाही करणेकरिता सर्व संबंधितांना शासन पत्र पूरने २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	नगर विकास विभाग सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळ, (ठाणे, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, जळगाव, नागपूर) मुख्य अभियंता,

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
				जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक मुंबई, सर्व मुख्य अभियंता, सर्व अधिकारी अभियंता, सर्व जिल्हाधिकारी, सर्व आयुक्त, संचालक, महाराष्ट्र सुरक्षा संवेदना उपयोजीता केंद्र, नागपूर (MRSAC (Maharashtra Remote Sensing Application Centre, Nagpur)),
	७.४.२ Micro Level Recommendations			
१०	७.४.२.१ -- सर्व पूर प्रवण गावे / शहरे/ नागरी भागांमध्ये GTS Connected guage scale बसविण्याबाबत.	स्विकृत	सर्व नदीमापक (river gauges) यंत्र Mean Sea Level (MSL) च्या धर्तीवर आधारणे, गावनिहाय पूराचे तक्ते गावामध्ये उपलब्ध करणे, गावस्तरावर सदर तक्ते वाचण्याचे व पूरांदाज वर्तविण्याचे शिक्षण गावकन्यांना देणे इ. शिफारशी आहेत. याबाबत जलसंपदा विभागाचे सर्व कार्यकारी संचालक व सर्व जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी यांना आवश्यक कार्यवाही करणेबाबत शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये सूचना देण्यात आलेले आहे.	सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळ, (ठाणे, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, जळगाव, नागपूर) सर्व जिल्हाधिकारी
११	७.४.२.२ -- पूर कालावधीत Manual Observation Record करण्याची सुविधा उपलब्ध करणे.	स्विकृत	पूर परिस्थिती दरम्यान Hydrological data मिळविण्याकरिता manual रेकॉर्डची सुविधा घेणेबाबत शिफारस आहे. या अनुषंगाने क्षेत्रीय परिस्थितीनुसार दुर्गम व पुराच्या दृष्टीने महत्वाच्या (Critical) जागेवर सदर सुविधा शिफारशीनुसार उपलब्ध करून घेणेबाबत कार्यकारी	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
			संचालक, म.कृ.खो.वि.म. पुणे यांना शासन पत्र क्रमांक पूर्नि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	
१२	७.४.२.३ -- उजनी धरण, घोड व वीर धरणाच्या जलाशय परिचलनाचे पुनर्विलोकन करणे.	अंशतः स्थिकृत	उजनी, घोड व वीर धरणाच्या जलाशय परिचलनाचे पुनर्विलोकन व अद्यायावतीकरण करणे, Rule Curves केवळ पावसाळा कालावधीकरीता मर्यादित न ठेवता पूर्ण वर्षाकरीता करावेत अशा शिफारशी आहेत. या अनुषंगाने उचित कार्यवाही करण्याबाबत संबंधित कार्यकारी संचालक, म.कृ.खो.वि.म. पुणे यांना कळविले आहे.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे
१३	७.४.२.४ -- धरणातील पाण्याचे Pre release करून पूराच्या पाण्याकरिता वाव तयार करणे, सांडव्याच्य द्वारांना Flaps लावणे	अंशतः स्थिकृत	धरणातील pre-releases बाबतचा समावेश दिनांक ०६.०४.२०११ च्या शासन निर्णयातील शिफारस क्रमांक ४ ते ८ मध्ये असल्याने आता वेगळी कार्यवाही करण्याची आवश्यकता नाही. धरण सांडव्याच्या द्वारांवर Flaps लावणे बाबतच्या शिफारशी संदर्भात यथायोग्य कार्यवाही करण्याबाबत कार्यकारी संचालक यांना शासन पत्र क्रमांक पूर्नि २०२१/ प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळ, (ठाणे, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, जळगाव, नागपूर)
१४	७.४.२.५ - Calibration of S. D. Curves	स्थीकृत	S.D. Curves प्रत्येक ५ वर्षांनी calibrate करण्याबाबत शासनामार्फत सूचना होण्याची शिफारस आहे. यानुषंगाने उचित कार्यवाही करण्याबाबत महासंचालक, मेरी नाशिक व मुख्य अभियंता, जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक यांना शासन पत्र क्रमांक पूर्नि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	महासंचालक, मेरी नाशिक, मुख्य अभियंता, जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
१५	७.४.३ -- Macro Level Recommendations	अंशातः स्विकृत	नद्यांचे सरळीकरण करणे, पुराचे पाणी वळविणे, जपानमध्ये राबविलेला Sponge city concept पूरप्रवण भागात राबविणे, पूरधरणे बांधणे (Flood Dams) इ. शिफारशी आहे. सदर शिफारशीच्या अनुषंगाने आवश्यक उचित कार्यवाही करण्याकरिता सर्व संबंधित अधिकारी व संबंधित विभाग यांना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविण्यात आले आहे.	महसूल विभाग, नगर विकास विभाग, सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळ, (ठाणे, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, जळगाव, नागपूर)
	जागेनिहाय समस्या / शहर ७.४.४			
१६	७.४.४.१ पुणे व पिंपरी चिंचवडः	अंशातः स्विकृत	या शहरातून वाहणाऱ्या मुठा, मुळा, पवना, मुळा-मुठा संगम, राम नदी-मुळा संगम, देव नदी-मुळा नदी संगम, अंबिल नदी या नद्यांच्या प्रवाहात असलेले अडथळे व अतिक्रमण काढून त्यांची पूरक्षमता प्रस्तावित करणे तसेच sink city concept ची अंमलबजावणी करण्याची शिफारस आहे. त्याव्यतिरिक्त River Front Development Projects च्या अनुषंगाने PMC व PCMC यांनी केलेल्या सादरीकरणावर काही सूचना दिल्या आहेत. सदर शिफारशीच्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करणेकरिता संबंधिताना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	नगर विकास विभाग, कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे मुख्य अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुणे
१७	७.४.४.२ निरा नरसींगपूर	अंशातः स्विकृत	सदर ठिकाणच्या कोल्हापूर पद्धतीच्या बंधान्याचे (K.T. Weirs) hydrodynamic simulation model studies द्वारे Hydraulic audit करण्याची शिफारस आहे. याअनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करण्याकरिता संबंधिताना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे

अ. क्र.	शिफारस	शासनाचा निर्णय	शेरा / अभिप्राय	संबंधित विभाग/ यंत्रणा
१	२	३	४	५
१८	७.४.४.३ पंढरपूर शहर	अंशतः स्थिकृत	पंढरपूर नगरपालिका व जलसंपदा विभागाचे पूरादरम्यान समन्वय राखणे, व्यास नारायण झोपडपट्टी इतरत्र हलविणे, निळ्या रेषेतील बांधकामे उदा. ISCON Temple इतरत्र हलविणे इ. शिफारशी आहे. याअनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करण्याकरिता संबंधितांना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पंढरपूर नगरपरिषद
१९	७.४.४.४ पंढरपूर तालुका	अंशतः स्थिकृत	निरा नरसिंगपूर व पंढरपूर दरम्यान २ ते ३ बंधारे बांधणे, उर्ध्व बाजूकडील जलाशयांमधून करावयाच्या विसर्गाबाबत आगाऊ सूचना देणे, पुराच्या पूर्वतयारीकरिता निधीची तरतुद इ. शिफारशी केल्या आहेत. याअनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करण्याकरिता संबंधितांना शासन पत्र क्रमांक पूरनि २०२१/प्र.क्र. २७५/२०२१/सि.व्य.(म) दिनांक १५/१०/२०२४ अन्वये कळविले आहे.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे